

T.C.
MU LA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2023/2149

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI

STEYEN (DAVACI) : M MARLAR ODASI BA KANLI I
VEKİL : AV. BETÜL SÜMER C NMEN-UETS[16007-00575-17513]
KARŞI TARAF (DAVALI) : ÇEVRE, EHRC L K VE KL MDE KL BAKANLI I
VEKİL : AV. AHMET ALPER B LEN-UETS[35756-96577-39570]

STEMİN ÖZETİ : Çevre, ehircilik ve klim De i ikli i Bakanlı ının 05/05/2023 tarih ve 6358920 sayılı Oluru ile Cumhurba kanlı ı Te kilatı Hakkında 1 sayılı Cumhurba kanlı ı Kararnamesinin 109'uncu maddesi uyarınca onaylanan "Mu la ili, Bodrum ilçesi, Müskebi (Ortakent)-Yah i-Güreçe-Yaka Mahalleleri Koruma Amaçlı 1/5000 ölçekli Revizyon lave Nazım mar Planı ve Koruma Amaçlı 1/1000 ölçekli lave Uygulama mar Planı"nın; askı süreci içinde yapılan itiraza cevap verilmedi i, planlama ilke ve esaslarına uygun olmadığı, ilgili kurul görü lerinin alınmadı ı ileri sürülerek iptali ve yürütmesinin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Usule ili kin olarak; davacının i bu davayı açmaya ehliyetli olmadığı, ayrıca davanın süresinde açılıp açılmad ının re'sen incelenmesi ve süresinde de ilse usulden reddedilmesi gerekti i, esasa ili kin olarak ise; Bodrum Belediye Ba kanlı ınca hazırlanan ve Bakanlı a iletilen imar planının 05/05/2023 tarih ve 6358920 sayılı Olur ile onaylandı ı, planlara gelen itirazların de erlendirmeye alındı ı, di er taraftan dava konusu planlama sahası içerisinde arkeolojik sit alanı ile tescilli kültürlü varlı ının bulunması nedeniyle 20/07/2023 tarih ve 6922336 sayılı yazıyla Mu la Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'ndan görü istenildi i, bunun üzerine Mu la Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nca dava konusu plana ili kin 04/10/2023 tarih ve 4269555 sayılı görü ün verildi i, dava dilekçesindeki iddiaların gerçe i yansıtmadı ı ve i lemde hukuka aykırılık bulunmadı ı belirtilerek yürütmenin durdurulması isteminin ve davanın reddi gerekti i savunulmaktadır.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren Mu la l'inci dare Mahkemesi'nce, davalı idarenin usuli itirazları yerinde görülmedi inden, dava dosyası yürütmenin durdurulması istemi yönünden incelenerek i in gere i görü üldü:

Uyu mazlık; 1/1000 ve 1/5000 ölçekli koruma amaçlı imar planlarından kaynaklanmaktadır.

2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27'nci maddesinin 2'nci fıkrasında, "*Danı tay veya idari mahkemeler, idari i lemin uygulanması hâlinde telifisi güç veya imkânsız zararların do ması ve idari i lemin açıkça hukuka aykırı olması artlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. (...) Yürütmenin durdurulması kararlarında idari i lemin hangi gerekçelerle hukuka açıkça aykırı oldu u ve i lemin uygulanması halinde do acak telifisi güç veya imkânsız zararların neler oldu unun belirtilmesi zorunludur.*" hükmüne, 6'ncı fıkrasında ise, "*Yürütmenin durdurulması kararları teminat kar ılı nda verilir; ancak, durumun gereklerine göre teminat aranmayabilir. (...)*" hükmüne yer verilmi tir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Sit alanlarında geçi dönemi koruma esasları ve kullanma artları ile koruma amaçlı imar plânı" ba lıklı 17'nci maddesinde, "a) Bir alanın koruma bölge kurulunca sit olarak ilanı, bu alanda her ölçekteki plân uygulamasını durdurur. Sit alanının etkile im-geçi sahası varsa 1/25.000 ölçekli plân kararları ve notları alanın sit statüsü dikkate alınarak yeniden gözden geçirilerek ilgili idarelerce onaylanır. Koruma amaçlı imar planı yapıncaya kadar, koruma bölge kurulu tarafından üç ay içinde geçi dönemi koruma esasları ve kullanma artları belirlenir. Belediyeler, valilikler ve ilgili kurumlar söz konusu alanda üç yıl içinde koruma amaçlı imar planı hazırlatıp incelenmek ve sonuçlandırılmak üzere koruma bölge kuruluna vermek zorundadır. Üç yıllık süre içinde zorunlu nedenlerle plan yapılamadı ı takdirde koruma bölge kurulunca gerekçeli olarak bu süre uzatılabilir. Uzatılan süre içerisinde geçi dönemi koruma esasları ve kullanma artları uygulanır. Sit

T.C.
MU LA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2023/2149

alanlarına ili kin tüm ölçeklerde yapılmı ; koruma bölge kurullarının uygun görü ü alınarak yürürlü e giren planların yargı kararları ile uygulamasının durdurulması veya iptal edilmesi halinde ilgili koruma bölge kurulunca geçi dönemi yapılanma artları yeniden belirlenir.**Koruma bölge kurulunda görü ülen ve uygun görülen koruma plânları onaylanmak üzere ilgili idarelere gönderilir. İlgili idareler, koruma amaçlı imar planını en geç iki ay içinde görü ü ve varsa de i mesini istedi i hususları koruma bölge kuruluna bildirir. Koruma bölge kurulunda bu hususlar de erlendirilir ve kurul tarafından uygun görülen haliyle planlar ilgili idarelere onaylanmak üzere gönderilir. Planlar koruma bölge kurulunun uygun gördü ü ekliyle ilgili idarelerce altm gün içinde onaylanmak zorundadır. Bu süre içinde görü ülmeyen ya da onaylanmayan planlar kesinle erek yürürlü e girer. ...Koruma amaçlı imar plânları ve çevre düzenleme projelerinde yapılacak de i iklikler yukarıdaki usullere tabidir. (...)" hükmüne yer verilmi tir.**

Dosyanın incelenmesinden; Çevre, ehircilik ve klim De i ikli i Bakanlı mın 05/05/2023 tarih ve 6358920 sayılı Oluru ile Cumhurba kanlı 1 Te kilatı Hakkında 1 sayılı Cumhurba kanlı 1 Kararnamesinin 109'uncu maddesi uyarınca onaylanan "Mu la ili, Bodrum ilçesi, Müskebi (Ortakent)-Yah i-Gürece-Yaka Mahalleleri Koruma Amaçlı 1/5000 ölçekli Revizyon lave Nazım mar Planı ve Koruma Amaçlı 1/1000 ölçekli lave Uygulama mar Planı"nın iptali istemiyle davacı oda tarafından görülmekte olan davanın açıldı ı anla ılmaktadır.

Uyu mazlıkta; Mahkememizin 21/11/2023 ve 18/01/2024 tarihli ara kararlarına istinaden gönderilen bilgi-belgelerden, dava konusu planlama alanında Mu la Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 15/01/2015 tarih ve 3056 sayılı kararıyla tescilli I. ve III. derece arkeolojik sit alanlarının ve aynı Kurulun 15/05/2009 tarih ve 4965 sayılı ve 24/06/2010 tarih ve 6151 sayılı kararlarıyla tescilli korunması gerekli ta ınmaz kültür varlıklarının ve bunların korunma alanlarının bulundu u görülmektedir.

2863 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen 17'nci maddesi uyarınca sit alanı niteli indeki bir alanda koruma amaçlı imar planı yapılması durumunda ilgisine (alan arkeolojik sit, tarihi sit, kentsel sit vb ise) göre Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulundan **görü de il "uygun bulma kararı" alınması, daha sonra planı yapan idarece planın onaylanıp askı/ilana çıkarılması gerekti i açıktır. Ba ka bir deyi le arkeolojik, tarihi, kentsel sit alanlarında yapılacak imar planlarında Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun (planı uygun bulma yönündeki) iradesi, -plan onaylanmadan önce- her hâlûkârda i lemin asli bir unsuru olarak kar ımıza çıkmakta, plan onaylandıktan sonra Koruma Bölge Kurulundan görü veya uygunluk alınması bu asli unsura yönelik yetki/ ekil sakatlı nı gidermemektedir. Zira 3194 sayılı mar Kanununun 8. maddesine göre planlar onaylanmakla yürürlü e girmektedir. Plan onaylanıp yürürlü e girdikten ve askı-ilana çıkarıldıktan sonra Koruma Bölge Kurulunun görü ünün/uygunlu unun alınması hem 3194 sayılı Yasanın hem de 2863 sayılı Yasanın 17. maddesine aykırılık te kil edecektir.**

Yine Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmeli in 5/c maddesinde yer alan "Tabiat varlıkları, do al, tarihi, arkeolojik ve kentsel sitler ile koruma statüsü bulunan di er alanların çakı tı ı yerlerde ilgili bakanlıkların koruma ve kullanma esaslarına ili kin görü ü alınır." ekindeki düzenleme ve 7/2-b bendinde yer alan; *"Tabiat varlıkları ve do al sitler ile tarihi, arkeolojik, kentsel sitler ve di er koruma statülerinin çakı tı ı alanlarda ise ilgili bakanlıkların görü ü alındıktan sonra, Bölge Komisyonu kararı ile birlikte Genel Müdürlü e sunulur."* ekindeki düzenlemeye istinaden Kültür ve Turizm Bakanlı ından yalnızca görü istenilmesinin yeterli oldu u dü ünülebilirse de; yukarıda belirtilen 2863 sayılı Yasanın 17. maddesinin açık hükmünde öngörülen (Koruma Bölge Kurulundan "uygun bulma" kararı alınması yönündeki) **yasal zorunlulu un alt düzenleyici i lem niteli indeki anılan Yönetmelik maddesiyle bertaraf edilmesine hukuken olanak bulunmadı ı** da ifade edilmelidir.

Bu nedenle olayda; dava konusu 1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı planlar hakkında (alanda arkeolojik sit alanlarının ve tescilli kültür varlıklarının olmasına binaen) Mu la Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulunca "uygun bulma kararı"nın alınıp alınmadı ı hususunda bir inceleme yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Çevre, ehircilik ve klim De i ikli i Bakanlı mın **05/05/2023 tarih** ve

T.C.

MU LA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2023/2149

6358920 sayılı Oluru ile onaylanan dava konusu planların Mu la Kùltür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 21/02/2019 tarih ve 7747 sayılı kararıyla uygun bulunan planlardan farklı oldu unun anla ılması üzerine **askıya çıkan planlara** ilave edilmesi istenen ya da de i mesi gereken hususların de erlendirilmesi maksadıyla **Müdürlü e iletilmesi gerekti inin 12/06/2023 tarih ve 3875923 sayılı Mu la Kùltür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlü ü yazısıyla davalı idareye bildirildi i**, davalı idarece söz konusu planlarla ilgili olarak **askı itirazlarının de erlendirilmesinde nihai a amaya gelinmesinden sonra** planda yapılan düzeltmelerin incelenerek alınacak kurul kararının iletilmesinin istenildi i, ilk olarak Mu la Kùltür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 08/09/2023 tarihli ve 14782 sayılı kararı ile "...müzakerelerin devamına.." karar verildi i, sonrasında anılan Kurul'un 28/09/2023 tarihli ve 14801 sayılı kararı ile "...1/5000 ölçekli koruma amaçlı nazım imar planı revizyonu ve ilave koruma amaçlı nazım ile 1/1000 ölçekli koruma amaçlı uygulama imar planı revizyonu ve ilave koruma amaçlı uygulama imar planının düzeltildi i ekli ile uygun oldu una, onaylanmasına ili kin yasal süreç tamamlandıktan sonra da itımı yapılmak üzere Kurul Müdürlü üne iletilmesine" karar verildi i, 05/05/2023 tarihinde onaylanan dava konusu planlara yapılan itirazlar da dikkate alınarak Bakanlıkça gerekli görülen düzeltmelere ili kin plan de i ikli inin davalı Bakanlı ın 23/10/2023 tarihli ve 7736343 sayılı Oluru ile onaylandı ı, **ancak 23/10/2023 tarihinde onaylanan imar planlarının Mu la Kùltür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 28/09/2023 tarihli ve 14801 sayılı kararıyla uygun bulunan imar planlarından farklı oldu unun anla ılması nedeniyle askıya çıkan planlara ilave edilmesi istenen ya da de i mesi gereken hususların de erlendirilmesi maksadıyla Müdürlü e tekrar iletilmesi gerekti inin 12/12/2023 tarih ve 4529668 sayılı Mu la Kùltür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlü ü yazısıyla davalı idareye bildirildi i, dosyadaki son belgelerden anla ıldı ı üzere söz konusu i lemlerin hâlen devam etti i görölmektedir.**

Bu durumda; yukarıda açıklandı ı üzere planlama alanının niteli i gere i (*planlama alanında arkeolojik sit alanları ve tescilli kùltür varlıkları bulunması nedeniyle*) dava konusu 1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı planlar **onaylanmadan (ve askı/ilana çıkarılmadan) önce** Mu la Kùltür Varlıkları Koruma Bölge Kurulunca "uygun bulma kararı"nın alınması gerekti i açık oldu undan, 2019 yılında uygun bulunan hâliinden farklı bir ekilde onaylanan ve onaylandıktan sonra yeniden uygunluk istenen, son hâliyle de ilgili Kurulun (2019 yılındaki) uygun bulma kararından farklı bir ekilde davalı idarece 05/05/2023 tarihinde onaylanan ve akabinde askı/ilana çıkarılan (*ve hâlen -dava devam ederken- dahi Koruma Bölge Kurulunca hakkında nihai bir uygun bulma i lemi tesis edilmedi i anla ılan*) dava konusu planların yetki unsuru bakımından hukuka aykırı oldu u sonucuna varılmı tır.

Öte yandan, dava konusu koruma amaçlı planların mahiyeti itibariyle uygulanmaya devam etmesi hâlinde mülkiyet, perselasyon, tescil ve yapıla ma durumları itibariyle telafisi güç zararlar do abilece i açıktır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılı ı açık olan dava konusu i lemlerin; uygulanması halinde telafisi güç zararlar do abilece inden, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27'nci maddesi uyarınca teminat alınmaksızın **yürütülmesinin durdurulmasına**, kararın tebli ini izleyen günden itibaren **yedi (7) gün** içerisinde zmir Bölge dare Mahkemesine (3'üncü dari Dava Dairesi) itiraz yolu açık olmak üzere, 09/02/2024 tarihinde oy birli iyle karar verildi.

Ba kan
DR. LEVENT AKDO AN
101785

Üye
MUHARREM EN
165797

Üye
ÖZLEM YALÇINKAYA
192818

